

llavors esperaríem que l'it. *bonaccia* hagués donat formes en *-txa* o *-cha* en les llengües germanes; sens dubte es podria admetre que en part hi hagués adaptació de *-ccia* en *-ça* per consciència de les correspondències fonètiques, i que el genovès i el sicilià (on avui és *bonassa*, *bunazza*) hi contribuïssin; però de tota manera si hi hagués procedència d'Itàlia apareixerien formes més o menys esteses amb palatal i això no s'esdevé enlloc.

En una paraula d'importància tan cabdal en la navegació és de creure que la font comuna sigui ja el llatí vulgar i que sigui antic igualment pertot. D'altra banda en la nostra informació filològica les dades no donen el més petit suport a una provenença italiana: no sols en català el trobem ja en el S. XIII sinó també el fr. *bonace* i en gall.-port. es documenta sense interrupció des de mitjan S. XIII: el tenim ja escrit *bonaça* en les *Cantigas* del rei Savi (35.4, 35.9) i *bōaça* en el *Canc. da Vaticana* (1004.6): més aviat abans, pertot, que en italià, on no es documenta abans de Dante; fins el castellà, llengua retardatària en matèries marines, apareix ja el 1399 en la trad. de Gower (*HispR* xxvii, 271) i sovint des de Villasandino, c. 1400-1420.

La forma originària, d'acord amb la fonètica, fou *bonaça*, després canviada en *-ança* per influència dels innombrables abstractes d'aquesta terminació, que causaren la consolidació d'una forma ocasionalment nasalitzada per la nasal precedent; això no s'ha esdevingut en francès (*bonace*) ni en italià, però en castellà tendeix a generalitzar-se des del principi, i en català no s'han trobat notícies de la forma sense aquesta *-n* ni en les fonts més antigues.

En parlars romànics extrems es conservà, però, la forma etimològica en MAL-. Cosa que degué ser normal en venecià antic (com indica Cortelazzo, *Boll. Atl. L. Medit.* v, 1963-4, 298-9), car allí trobem encara *Malaça* en qualitat de malnom d'un navegant el 1261, i solament del venecià pot venir el neogrec *μαλάτσα*. Moltes altres notícies de tals formes en l'Adriàtic (en romànic i en eslav) examina críticament G. Maver (*VRom.* v, 219-20): algunes no són ben clares, però d'altres no semblen discutibles.

L'etimologia MALACIA, gr. *μαλαχία*, ha estat generalment admesa. Solament s'hi han oposat, pretenent que és un mer derivat de *BONUS*, el *Diz. di Marina* de l'Acad. d'Itàlia (1937) (en un moment en què mant erudit feixista ostentava estranys prejudicis antigrecs), seguit després per H.-E. Keller (*RLiR* xxiii, 1959, 1959, 287-92): allegaven que no hi havia formes romàniques en *mal-* per a aquest mot (ço que és fals, com hem vist) i que podia ser un derivat abstracte com certes formes dialectals *callaccia* 'xafogor' (de *callo* = *caldo* 'calent') o *mollaccia* 'terreny fangós', i en prova esmentaven un sard *bonazza* 'bonesa'; però ja el gran especialista MLWagner, *VKR* xii, 173, va provar que el mot sard no ha tingut mai tal accepció (i que no es tracta més que d'un postulat d'un lexicògraf); per això ni ell ni Cortelazzo accepten aquesta etimologia. El nom de lloc ribag. *Bonansa* no té res a veure amb el mot que estudiem, i sempre ha tingut

-ansa amb *-s* mai *-ança* ni *-aça* (com vaig indicar en *RLiR* xxiii, 50; reproduït en E. T. C. II). Sembla que en la Costa de Ponent (¿segons alguns també en la de Llevant?) s'usa *boncia* en el sentit de 'bonança marina' (*BDC* xiv, 10; xviii, 118; *AlcM*): seria un cas curiós de la forma arcaica *-ea* per l'abstracte *-esa*, i una espècie de renovació del mot *bonança* per canvi de sufix, però reconec que no he sentit mai tal cosa (mot local poc estès?).

DERIV.: *Bonançar* o *abonançar*. *Bonancenc*. *Bonanços*.

Bonarbre, *bonastruc*, *bonatxàs*, *bonatxó*, *bonatubre*, V. bo *Bonaiürança*, *bonaiürat*, *bonaventura*, *bonda* 'bondat', *bondadós*, *bondat*, *bondeveres*, V. bo *Bondó*, V. *abundat* *Bondrell*, V. *boldró* *Bonea*, *boneia*, V. bo, *bonança* *Bonegada*, *bonegar*, *bonent*, V. *bonir* *Bonesa*, V. *bon* *Bonet*, V. *boina* *Boneta*, V. *maleta* *Boneter*, *boneteria*, V. *boina* *Bongar*, V. *vogar* *Bonhomia*, *boni*, V. bo *Boni* 'turó', errada per *bony* *Boniato*, V. *moniato*

BONIC, mot germà del cast. popular *bonico*, que és també antic en aquest idioma, i hi té variants *bonito* (avui normal) i les antiquades o dialectals *bonillo*, *-icho*; junt amb la nostra, pertanyen a certs estrats de la llengua, de primer només populars, però molt antics; en els temps vells quasi només apareixen com a noms propis de persona BONICUS, -ICCA, o BONITUS, en inscripcions ibero-romanes i gallo-romanes: són mots d'origen incert, formats de tota manera amb els sufixos celto-llatins -ĪCCOS, -ĪTTOS, però sembla que foren creacions de llenguatge híbrid a base del llatí *BONUS* 'bo' en el parlar dels celtes que s'estaven romanitzant; de tota manera no hi ha cap raó per sospitar que *bonic* vingués del castellà o de l'aragonès. □ 1.ª doc.: com a apellatiu no n'hi ha exemples clars abans del S. XVI.

En *AlcM* llegim l'audaç afirmació que *bonic* és un castellanisme «pres del cast. *bonito*, ab canvi de sufixe, per influència del sufixe afectiu *-ich*». Aquest judici de Mn. Alcover, Moll no l'ha canviat en la 2.ª ed., essencialment, si bé la nova redacció és bona prova de la inquietud i escrúpols que ha de causar-li la seva inversemblança: «de l'arag. *bonico*, o potser del cast. *bonito*, amb ---». En realitat això no té altra base que el prejudici arrelat en aquests filòlegs que un mot poc o gens viu a les Balears i amb alguna semblança en castellà HA DE SER un castellanisme, per més genuí que sigui el seu aspecte i el seu caràcter en tot el català continental; amb això es complica l'altre prejudici, encara més desorbitat, i compartit per tants aficionats, que els mots no pertanyents a la llengua dels nostres clàssics medievals són castellanismes o suspectes de ser-ho si en castellà hi ha res de semblant (recordem els casos famosos de *matar*, *cervo*, *toro*, *viuda*, *bola*, *forquilla*, *barnilla*, *suro*, *relat*, *pantalla*, etc., que tan disbaratadament han estat presos per castellanismes o mirats com a suspectes, quan en part són mots inexistent en castellà, i fins algun